

**GULLSPÅNGS
KOMMUN**

**VÄSTRA
GÖTALANDSREGIONEN**

Plan för lokalt folkhälsoarbete i Gullspångs kommun 2026

Antagen av: Folkhälsorådet
Datum och paragraf: 2025-11-05 § 33
Godkänd av: Kommunstyrelsen
Datum och paragraf: 2025-12-03 § 296
Dokumentansvarig: Folkhälsostrateg
Gäller från: 2026-01-01
Diarienummer: KS 2025-00349

1 Plan avseende lokalt folkhälsoarbete

Följande rapport är en plan för det lokala folkhälsoarbetet och är kopplat till det samverkansavtal folkhälsa som Västra Götalandsregionen (VGR) genom de delregionala nämnderna (DRN) har ingått med respektive kommun i deras nämndområde. Avtalet gäller för perioden 2026-2028.

Samverkansavtalet finansierar tjänst/er och utvecklingsmedel.

Planen innehåller budget och planerade insatser för kommande år. Det är enbart det som finansieras genom avtalet som ska tas med i denna plan. Första året på avtalsperioden innehåller planen en långsiktig riktning för hela avtalsperioden.

2 Organisering och tjänst

I Gullspångs kommun finns en folkhälsostrateg som arbetar 100%. Folkhälsostrategen tillhör enheten stöd och strategi som verkar under Kommunstyrelsen. Folkhälsostrategen har tillgång till förvaltningsledning och tvärssektoriell samverkan på ledningsnivå samt tillgång till relevanta politiska nämnder eller forum.

I nuläget hålls folkhälsoråd tre till fyra tillfällen per år. Kommunfullmäktiges ordförande är ordförande i folkhälsorådet.

Folkhälsorådet kan initiera insatser utifrån folkhälsorådets budget, men de lokala folkhälsomedlen kan också sökas av externa lokala aktörer och kommunala verksamheter.

3 Långsiktig riktning för hela avtalsperioden

3.1 Beskrivning av styrdokument som ligger till grund för folkhälsoarbetet

Det övergripande nationella folkhälsomålet är ”att skapa samhälleliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen och sluta de påverkbara klyftorna inom en generation”. Utgångspunkt för folkhälsoarbetet är det nationella målet med dess åtta målområden samt VGR:s och kommunens styrdokument.

Regionalt

De delregionala nämndernas (DRN) inriktning under avtalsperioden utifrån regionala styrdokument som till exempel regionfullmäktiges budget, DRN:s reglemente och regional utvecklingsstrategi för Västra Götaland 2021–2030, är att verka för en förbättring av befolkningens livsvillkor och levnadsvanor. Ojämligheten i hälsa bland befolkningen på grund av socioekonomiska

förhållanden ska minska genom ökat fokus på det förebyggande arbetet och samarbete med olika aktörer. Fortsatt utveckling behöver ske av arbetet med fullföljda studier, psykisk hälsa med fokus på barn/unga och äldre, ofrivillig ensamhet och suicidprevention. Ett hälsofrämjande arbete behöver bedrivas för att stödja hälsosamma levnadsvanor kopplat till kost, fysisk aktivitet, alkohol och tobak.

Från och med 2026 finns likalydande samverkansavtal kring lokalt folkhälsoarbete i hela länet. Kopplat till dessa avtal har nya mallar tagits fram vad gäller plan och uppföljning av folkhälsoarbetet. Fem områden har identifierats, inom vilka lokala insatser ska klustras. Detta med huvudsakligt syfte att kunna följa upp folkhälsoarbetet i länet på ett bättre sätt.

Delregionalt

Gemensam målbild för folkhälsoarbete i Skaraborg där följande områden är prioriterade:

- Jämlig och jämställd hälsa
- God psykisk hälsa
- Hälsosamma levnadsvanor

Lokalt

Gullspångs kommuns vision 2035

Gullspångs kommuns vision 2035 är Trygg och levande med driv och mod att utvecklas. För att uppnå visionen är folkhälsoarbetet en viktig del. Det långsiktiga målet med folkhälsoarbetet i Gullspångs kommun är en god och jämlig hälsa i hela befolkningen. En god folkhälsa i kommunen innebär att invånarna mår bra där de lever, arbetar och bor. Jämlig hälsa i befolkningen handlar om att det inte ska finnas systematiska och orättfärdiga skillnader i hälsa mellan olika grupper i samhället.

Jämställt Västra Götaland 2024-2027

Länsstyrelsens strategi Jämställt Västra Götaland 2024-2027 är kommunens vägledande strategi för det lokala jämställdhetsarbetet. Målen som är prioriterade i det lokala jämställdhetsarbetet handlar om att:

- Arbetet mot mäns våld mot kvinnor ska vara anpassat efter livsvillkor och förutsättningar hos grupper med svagt samhälleligt stöd.
- Fler utrikes födda kvinnor i Västra Götaland ska vara etablerade på arbetsmarknaden och ha egen försörjning.

Plan för brottsförebyggande arbete

Kommunens plan för brottsförebyggande arbete angränsar på flera punkter till folkhälsoarbetet.

Plan för suicidpreventivt arbete

Kommunens plan för suicidpreventivt arbete är nära sammankopplad med folkhälsoarbetet och arbetet kring att främja psykisk hälsa.

Plan för lokalt folkhälsoarbete i Gullspångs kommun

Det närmast styrande dokumentet för folkhälsoarbete i Gullspångs kommun är Gullspångs kommuns folkhälsoplan, även kallad plan för lokalt folkhälsoarbete i

Gullspångs kommun.

Prioriterade områden inom det lokala folkhälsoarbetet är:

- Jämlik och jämställd hälsa, med fokus på insatser kopplat till mäns våld mot kvinnor samt kompensatoriska insatser för att främja hälsa hos grupper som generellt har sämre hälsa.
- God psykisk hälsa, med fokus på insatser som kan minska ofrivillig ensamhet.
- Hälsosamma levnadsvanor, med fokus på insatser som främjar fysisk aktivitet för att andelen invånare som är fysiskt aktiva i den omfattning som Folkhälsomyndigheten rekommenderar ska öka.
- Trygghet, med fokus på missbruksrelaterad otrygghet, utemiljöer och ungdomar (16-19 år).

3.2 Beskrivning av befolkningens hälsoläge och behov

Demografi och lokala förutsättningar

Gullspångs kommun är en liten kommun i norra Skaraborg med knappa 5000 invånare. I kommunen finns två centralorter; Hova och Gullspång. Möjligheterna att förflytta sig kollektivt är begränsade.

Gullspångs kommun har en åldrande befolkning där andelen äldre är stor samtidigt som få barn har fötts dom senaste åren, vilket dock inte är unikt för Gullspångs kommun. Men en hög andel äldre i kommunen.

Utbildning och arbete

Utbildningsnivån i kommunen är låg. Sjukskrivningstalen är höga och långtidsarbetslösheten likaså. Andelen invånare som varken jobbar eller studerar är också hög. Gullspångs kommun är en kommun med socioekonomiska utmaningar.

Jämställdhet

Mäns våld mot kvinnor är ett stort samhällsproblem och den yttersta formen av ojämställdhet. Mörkertalet är stort. Socioekonomiskt utsatta är en riskgrupp, en grupp där våld generellt förekommer i högre grad och i Gullspångs kommun har många en socioekonomisk utsatt position. Våldserfarenheter kan också vara en dold bakomliggande orsak till sjukskrivningar. Våldserfarenheterna måste identifieras så att den som är utsatt eller har varit utsatt kan få rätt hjälp.

Levnadsvanor

Andelen invånare i Gullspångs kommun som är fysiskt aktiva i den omfattning som Folkhälsomyndigheten rekommenderar är låg, trots ett rikt föreningsliv. Det finns ett behov av att öka graden av fysisk aktivitet i befolkningen.

Psykisk hälsa

Psykisk ohälsa är en utmaning i Gullspångs kommun, liksom i de flesta kommuner. Många upplever ensamhet, särskilt den äldre delen av befolkningen.

Trygghet

Många upplever Gullspångs kommun som en trygg kommun. En lokal trygghetsmätning genomfördes av polisen under 2025, i samverkan med kommunen. Trygghetsmätningen visar på låg brottslighet totalt sett, men missbruksrelaterad otrygghet sticker ut liksom utemiljöer med skadegörelse och nedskräpning som indikatorer. Åldersgruppen 16-19 år är enligt mätningen den grupp som är mest otrygg.

3.3 Prioriterade områden och målgrupper under avtalsperioden

- Jämlik och jämställd hälsa, med fokus på insatser kopplat till mäns våld mot kvinnor samt kompensatoriska insatser för att främja hälsa hos grupper som generellt har sämre hälsa.
- God psykisk hälsa, med fokus på insatser som kan minska ofrivillig ensamhet.
- Hälsosamma levnadsvanor, med fokus på insatser som främjar fysisk aktivitet för att andelen invånare som är fysiskt aktiva i den omfattning som Folkhälsomyndigheten rekommenderar ska öka.
- Trygghet, med fokus på missbruksrelaterad otrygghet, utemiljöer och ungdomar (16-19 år).

4 Strategier och insatser

Nedan följer en redogörelse för de insatser som planeras kommande år, klustrade inom de förutbestämda områdena utifrån ny modell för plan och uppföljning i samband med nya samverkansavtal 2026-2028. Dessa områden är framtagna för att kunna ge en samlad bild över folkhälsoarbetet i hela Västra Götaland. Områdena är kopplade till de nationella målområdena men är modifierade för att passa på regional och kommunal nivå. Kommunen förväntas inte förlägga insatser inom alla områden utan det är de lokala behoven och framtagna prioriteringar som ligger till grund för de insatser som genomförs i respektive kommun. I Gullspångs kommun fördelas insatserna för lokalt prioriterade områden inom tre av de förutbestämda områdena på regional nivå.

4.1 Trygga och goda uppväxtvillkor inkl. fullföljda studier

En god start i livet är avgörande för barns livsvillkor och hälsa, både under uppväxten och senare i vuxenlivet. Att barn tillgodogör sig en god utbildning, lever i en trygg social miljö med trygga ekonomiska villkor påverkar deras livsvillkor och möjligheter senare i livet.

Lokalt prioriterat område: Trygghet, med fokus på missbruksrelaterad otrygghet, utemiljöer och ungdomar (16-19 år).

Insats och målgrupp	Planerat/förväntat resultat	Strategi - vad är det vi vill förändra?
Trygghetsfrämjande arbete tillsammans med unga kommunutvecklare. Målgruppen är unga 16-19 år.	På kort sikt ska lämpliga insatser identifieras och lämpliga åtgärder vidtas. På lång sikt är målet att bidra till att målgruppen upplever sig tryggare i kommunen.	Involvera målgruppen 16-19 år i det trygghetsskapande arbetet.
Med trygghetsvandring och trygghetsmätning 2025 som grund genomföra lämpliga åtgärder i utemiljön. I samverkan med teknisk verksamhet. Genomföra uppföljande trygghetsvandring under 2026.	Åtgärderna förväntas bidra till att utemiljöerna i kommunen upplevs som tryggare. Vilket på länge sikt kan bidra också till att invånarna kommer ut och rör på sig mer.	Trygghetsfrämjande arbete kring våra offentliga utemiljöer.
I samverkan med polisen genomföra en uppföljande trygghetsmätning under 2026.	På detta sätt kan vi följa utvecklingen och identifiera lämpliga åtgärder för det fortsatta arbetet	Systematiskt trygghetsfrämjande arbete
EST (Effektiv samverkan för ökad trygghet). Samverkande aktörer är	På kort sikt är målet att effektivisera det trygghetskapande	Systematisk samverkan

polis och kommun samt andra relevanta externa aktörer som näringsliv och föreningsliv. Samordnas av folkhälsostateg.	arbetet. På längre sikt är målet att öka tryggheten i det offentliga rummet i kommunen samt att minska och förebygga otrygghet och brott.	
HLR-utbildning för föreningslivet.	Målet med utbildningen är ökad kunskap och ökad trygghet.	Förebyggande arbete

4.2 Levnadsvanor och närmiljö

Den fysiska miljön vi lever och verkar i har stor betydelse för människors livsvillkor. Den fysiska miljös utformning kan öka tryggheten och främja sammanhållning mellan grupper i samhället på individ-, områdes- och befolkningsnivå. Både psykisk och fysisk hälsa påverkas i hög grad av levnadssätt och det omkringliggande samhället.

Lokalt prioriterat område: Hälsosamma levnadsvanor, med fokus på insatser som främjar fysisk aktivitet för att andelen invånare som är fysiskt aktiva i den omfattning som Folkhälsomyndigheten rekommenderar ska öka.

Insats och målgrupp	Planerat/förväntat resultat	Strategi - vad är det vi vill förändra?
Rörelsesatsningen Make a move för barn i Gullspångs kommun. Med fokus på kunskapshöjande aktiviteter för förskolepersonal och att utveckla rutiner samt att utveckla den fysiska förskolemiljön.	<p>På kort sikt är målet att etablera begreppet rörelseglädje på våra förskolor och bidra till en mer rörelsefrämjande fysisk miljö på våra förskolor. Målet är också att få de barn som rör på sig minst, att röra på sig mer.</p> <p>På längre sikt är förväntningen att insatsen ska bidra till att andelen invånare som är fysiskt aktiva i den omfattning som Folkhälsomyndigheten rekommenderar (minst 150 min/vecka) ska öka.</p>	Skapa förutsättningar för rörelse/fysisk aktivitet för alla.
Senior sport school för kommunens invånare (60+)	<p>På kort sikt är målet att nå dem äldre som mest behöver komma i gång med någon form av aktivitet.</p> <p>På längre sikt är förväntningen att insatsen</p>	Skapa förutsättningar för rörelse/fysisk aktivitet för alla.

	ska bidra till att andelen invånare som är fysiskt aktiva i den omfattning som Folkhälsomyndigheten rekommenderar (minst 150 min/vecka) ska öka.	
Kunskapshöjande inslag på kommunens sociala medier löpande under året.	På kort sikt är förväntningen en ökad kunskapsnivå bland invånarna i kommunen. På längre sikt är förväntningen att insatsen ska bidra till att andelen invånare som är fysiskt aktiva i den omfattning som Folkhälsomyndigheten rekommenderar (minst 150 min/vecka) ska öka.	Skapa förutsättningar för en ökad kunskapsnivå på området rörelse/fysisk aktivitet.
Utveckla möjligheterna genom fritidsbanken.	På kort sikt är målet att bidra till fler möjligheter på kommunens fritidsbank. På längre sikt är förväntningen att insatsen ska bidra till att andelen invånare som är fysiskt aktiva i den omfattning som Folkhälsomyndigheten rekommenderar (minst 150 min/vecka) ska öka.	Skapa förutsättningar för rörelse/fysisk aktivitet för alla.
Kunskapshöjande insatser.	På kort sikt är målet att sprida kunskap om hur droganvändning kan förebyggas. På lång sikt är målet att insatsen ska bidra till att droganvändandet i kommunen minskar.	Drogförebyggande arbete

4.3 Tillit, inkludering och delaktighet

4.4 God psykisk hälsa

Psykisk hälsa kan beskrivas som en tillgång eller resurs som gör det möjligt för människor att må bra och gör det möjligt för oss att uppnå vår fulla potential. Arbetet med att stärka den psykiska hälsan innebär både främjande och förebyggande arbete i hela befolkningen. Det kan innefatta insatser som både främjar psykiskt välbefinnande samt insatser som förebygger suicid.

Lokalt prioriterat område:

- **God psykisk hälsa**, med fokus på insatser som kan minska ofrivillig ensamhet.
- **Jämlik och jämställd hälsa**, med fokus på insatser kopplat till mäns våld mot kvinnor samt kompensatoriska insatser för att främja hälsa hos grupper som generellt har sämre hälsa.

Insats och målgrupp	Planerat/förväntat resultat	Strategi - vad är det vi vill förändra?
Senior sport school	På kort sikt är målet att nå dem äldre som mest behöver komma i gång med någon form av aktivitet. På längre sikt förväntas insatsen bidra till att andelen invånare som besväras av ofrivillig ensamhet minskar.	Skapa förutsättningar för sociala sammanhang samt förebygga utanförskap och ofrivillig ensamhet.
Fortsätta utveckla aktivitetsbladet för daglediga och 65+	På kort sikt är målet att synliggöra det utbud av aktiviteter som finns i kommunen. På längre sikt förväntas insatsen bidra till att andelen invånare som besväras av ofrivillig ensamhet minskar.	Skapa förutsättningar för sociala sammanhang samt förebygga utanförskap och ofrivillig ensamhet.
Fortsätta utveckla sommarlovsaktiviteter för barn och unga. Genom verksamhetsöverskridande samverkan och samverkan med externa aktörer så som det lokala föreningslivet.	På kort sikt är målet att förebygga utanförskap och erbjuda alla barn och unga i kommunen möjligheten till ett aktivt sommarlov. På kort sikt är målet också att få fler barn och unga att delta i de aktiviteter som ordnas. På längre sikt förväntas insatsen bidra till en stärkt psykisk hälsa i befolkningen.	Skapa förutsättningar för sociala sammanhang samt förebygga utanförskap och ofrivillig ensamhet.
Aktiviteter i samband med en vecka fri från våld	På kort sikt är målet att synliggöra det samhällsproblem som mäns våld mot kvinnor är, sprida kunskap och sätta	Utveckling av jämställdhetsarbete och våldsförebyggande arbete.

Insats och målgrupp	Planerat/förväntat resultat	Strategi - vad är det vi vill förändra?
	fokus på det våldsförebyggande arbetet. På längre sikt förväntas insatsen bidra till en mer jämställd hälsa i befolkningen och visionen om att mäns våld mot kvinnor ska upphöra.	
Verka för ett systematiskt våldsförebyggande arbete med fokus på skolan och rutiner i äldreomsorgen.	På kort sikt är målet att få till en rutin i äldreomsorgen som innebär att de äldre vi möter regelbundet och systematiskt får frågor om våldsutsatthet. På kort sikt är också målet att få en helhetsbild av det våldsförebyggande arbetet som görs i skolan och identifiera utvecklingsområden. På längre sikt förväntas insatsen bidra till en mer jämställd hälsa i befolkningen och visionen om att mäns våld mot kvinnor ska upphöra.	Utveckling av jämställdhetsarbete och våldsförebyggande arbete.
Hälsöfrämjande och förebyggande insatser som gynnar samhällsgrupper som generellt har sämre hälsa. Utrikesfödda kvinnor är en identifierad grupp.	På kort sikt är målet att tillsammans med näringslivet identifiera lämpliga insatser för att skapa bättre förutsättningar för utrikes födda kvinnor att etablera sig på arbetsmarknaden. På längre sikt förväntas insatsen bidra till en mer jämlik och jämställd hälsa, genom att jämna ut hälsoklyftorna mellan olika grupper i befolkningen.	Utveckling av jämställdhetsarbete och kompensatoriska insatser för att främja hälsa hos grupper som generellt har sämre hälsa.
Meningsfulla fritidsaktiviteter.	På kort sikt är målet att förebygga utanförskap och erbjuda invånarna en aktiv fritid. På längre sikt förväntas meningsfulla fritidsaktiviteter bidra till en stärkt psykisk hälsa i befolkningen.	Skapa förutsättningar för sociala sammanhang samt förebygga utanförskap och ofrivillig ensamhet.
Unga kommunutvecklare, 16-19 år.	På kort sikt är målet att få unga kommunutvecklare	Delaktighet och inflytande

Insats och målgrupp	Planerat/förväntat resultat	Strategi - vad är det vi vill förändra?
	<p>på plats i organisationen och att påbörja utvecklingsarbeten. Målet är också att nå fram bättre till den här åldersgruppen. På längre sikt förväntas insatsen bidra till en mer jämlik och jämställd hälsa i kommunen.</p>	
<p>Ungdomsparlamentet, åk 7-9. Samordnas av folkhälsostrateg.</p>	<p>På kort sikt är målet att skapa förutsättningar för delaktighet och inflytande. På längre sikt förväntas insatsen bidra till en mer jämlik och jämställd hälsa i kommunen.</p>	<p>Delaktighet och inflytande</p>
<p>Partssamverkan mellan kommun och region kring barn och unga. Med fokus på Sambu-team (Samverkan barn och unga) och föräldraskapsstödjande insatser. Folkhälsostrateg samordnar partssamverkan.</p>	<p>Med tidiga insatser kan vi förebygga att psykisk ohälsa utvecklas/förvärras, vilket minskar lidande för barn/unga och deras familjer samt minskar behovet av omfattande och kostsamma specialistinsatser längre fram.</p>	<p>Tidiga insatser</p>
<p>Insatser enligt kommunens plan för suicidpreventivt arbete. Folkhälsostrateg samordnar det suicidpreventiva arbetet.</p>	<p>Målet på kort sikt är ökad kunskap och ett utvecklat systematiskt suicidpreventivt arbete inom kommunen som organisation. På längre sikt förväntas arbetet bidra till att förebygga suicid och stärka den psykiska hälsan i befolkningen.</p>	<p>Suicidpreventivt arbete</p>

4.5 Hälsosamt åldrande

Ekonomi

Ekonomisk redovisning (kr)

	BUDGET UTFALL			
	DRN	KOMMUN	DRN	KOMMUN
INTÄKTER				
Ingående saldo från föregående år	12 500 kr	12 500 kr		
Årets medel enl. samverkansavtal folkhälsa	545 279 kr	545 279 kr		
Summa intäkter för årets insatser	557779	557779		
KOSTNADER				
<i>Folkhälsostateg, fördelas enligt följande:</i>				
Lön (inkl. lönebikostnader)	400 000 kr	400 000 kr		
Omkostnader (ex. administration, utbildning, resor m.m.)	1 779 kr	1 779 kr		
Summa kostnader för folkhälsostateg	401 779	401 779		
<i>Utvecklingsmedel fördelas enligt följande:</i>				
Trygga och goda uppväxtvillkor inkl. fullföljda studier. Trygghet	25 000 kr	25 000 kr		
Levnadsvanor och närmiljö. Hälsosamma levnadsvanor	68 000 kr	68 000 kr		
God psykisk hälsa. God psykisk hälsa samt jämlik och jämställd hälsa	62 500 kr	62 500 kr		
Övriga kostnader t ex kopplat till folkhälsoråd, folkhälsopris, statistikunderlag eller liknande	500 kr	500 kr		
Summa kostnader för årets insatser inkl. kostnader för folkhälsostateg	557 779	557 779		
ÅRETS RESULTAT (intäkter-kostnader)	0	0		
<i>Varav överförs till kommande år</i>				
<i>Varav återbetalas till respektive part</i>				